



# Un pla pel Delta

Conservar el Delta de l'Ebre és l'objectiu de l'estudi que les organitzacions SEO/BirdLife i DEPANA han realitzat durant dos anys. Dades i propostes són exposades en l'anomenat "Pla Delta XXI", editat recentment.

**D**ues terceres parts dels aiguamolls del Principat es concentren al Delta de l'Ebre. Aquesta dada és una de les que indiquen la gran importància que té com a ecosistema al nostre país. Però aquest delta, com tots els aiguamolls, és un ecosistema fràgil, amenaçat tant per elements climàtics com, sobretot, per l'acció humana.

El 1994 la Societat Espanyola d'Ornitologia (SEO/BirdLife) va iniciar una col·laboració amb l'organització DEPANA (Lliga de Defensa del Patrimoni Natural): la Campanya per la Conservació i Desenvolupament Sostenible del Delta de l'Ebre. Un dels fruits d'aquesta campanya ha estat l'anomenat "Pla Delta XXI: directrius per a la conservació i el desenvolupa-

ment sostenible al Delta de l'Ebre", elaborat per Carles Ibàñez i col·laboradors i editat enguany per SEO/BirdLife.

Aquest estudi, de 94 pàgines de gran format, amb nombrosos gràfics i fotografies, descriu la importància del delta, analitza les amenaces que hi pesen, jutja les mesures adoptades fins ara i proposa diverses accions amb vista al futur. Totes aquestes anàlisis, les fa partint de les consideracions del desenvolupament sostenible, que té per objectiu que l'ús de recursos naturals i les activitats humanes no vagin en detriment de la conservació del patrimoni natural i no comprometin el llegat de les generacions futures. Traduït en termes pràctics i en el cas del delta de l'Ebre, significaria que cal harmo-

nitzar les activitats socioeconòmiques d'aquest espai amb la conservació dels components de l'ecosistema.

El Delta de l'Ebre té una gran importància no solament des del nostre punt de vista, sinó també en el context europeu. Entre més reconeixements, figura en la llista mundial d'aiguamolls protegits i és catalogat per la Unió Europea com a Zona d'Especial Protecció dels Ocells. Malgrat això, el Parc Natural –creat el 1986– només comprèn una part del delta, i algunes altres zones es troben incloses en el PEIN (Pla d'Espais d'Interès Natural).

Al delta, s'hi han observat 600 espècies de plantes superiors, 330 d'ocells i 53 de peixos –a més de mamífers, rèptils i amfibis–. L'es-

tudi Delta XXI assenyala que 64 espècies d'ocells, 22 de plantes i 11 de peixos es troben amenaçades. En proporció, el grup més amenaçat és el dels rèptils, perquè de les 14 espècies observades n'hi ha 6 en perill.

Pel que fa a l'evolució del delta, ha anat creixent progressivament. Però aquest creixement es va aturar fa uns anys per causa de la retenció dels sediments aportats pel riu. La construcció d'embassaments fa que no arribin sediments a dipositar-se a la costa i per tant que no augmenti la superfície emergida. Això, de moment, no ha causat pèrdua de superfície, però sí una redistribució de la línia de costa en alguns indrets i a la llarga pot dur a una minva important de les terres emergents. Això es pot veure agreujat pel canvi climàtic global, que portaria un augment del nivell del mar que perjudicaria zones vulnerables com els deltes. Per protegir-lo, el Pla Delta XXI s'inclina per no construir dics al llarg de la costa interior, pel cost i per l'impacte ambiental negatiu. En canvi, proposa que es recuperi una part del cabal sòlid del riu i que es distribueixi per la plana deltaica a partir de la xarxa de regatge.

L'estudi analitza també l'impacte de l'agricultura i del turisme. Pel que fa a la primera, reconeix la importància que ha tingut i destaca que els conreus d'arròs, per les seves característiques, no deixen de ser aiguamolls, tot i que els arrossars van portar la reducció dràstica dels hàbitats naturals. L'entrada d'aigua dolça va afavorir les espècies que viuen en aquest medi en detriment de les altres, i es pot estimar que la superfície total d'aiguamolls abans de la transformació agrícola era superior a les 10.000 hectàrees, ara reduïda a una cinquena part. El conreu també va implicar una modificació de la dinàmica hidrogeològica, que féu independent de la climatologia. Ara, l'estiu és l'estació més humida i l'hivern la més seca i amb més salinitat de les aigües –l'arròs es conrea entre abril i octubre.

Però va ser sobretot a partir dels anys 60 i 70 que la mecanització de la pràctica agrícola i l'ús de pla-

guicides i adobs sintètics va causar més perjudicis. La contaminació va afectar moltes espècies d'ocells i va fer desaparèixer o reduir moltes plantes bàsiques per a la riquesa biològica de les llacunes. Uns altres perjudicis han derivat de les xarxes de regatge.

El Pla Delta XXI proposa, entre més mesures, d'afavorir l'agricultura biològica, de racionalitzar l'ús de fertilitzants i de perllongar el període d'inundació dels arrossars, cosa que beneficiaria algunes espècies aquàtiques. Tot això, amb la participació activa dels agricultors.

El turisme és un dels valors econòmics del delta. És el parc natural més visitat de Catalunya: 740.000 persones hi passaren entre gener i agost de l'any passat. Però els visitants es queixen de les aglomeracions de gent, de les deixalles i del soroll; de la manca d'observatoris, d'itineraris naturalistes, de carrils per a bicicletes i d'altres infraestructures. Al costat d'aquest turisme que busca els valors naturals

**El creixement del Delta es va aturar fa uns anys, però la reducció dels sediments encara no ha causat una pèrdua de superfície.**

del delta, se n'ha promogut un altre amb urbanitzacions que van destruir, els anys 60, espais de dunes i maresmes. A més a més, hi ha el perill que hom les vulgui ampliar.

El pla proposa de potenciar un turisme "verd", l'agroturisme i el turisme cultural, que serien una alternativa al turisme de platja. Per a aquest darrer demana un pla d'ordenació que complementi –sense expandir-les– les urbanitzacions actuals, que estableixi serveis desmuntables i que dissenyi els acces-



sos, amb restriccions a certes zones. També desitja que s'ordenin el turisme fluvial i que es potenciï l'atractiu turístic dels nuclis urbans.

La caça i la pesca són també àmbits que cal racionalitzar. La declaració de parc natural va limitar l'àrea de caça, però encara hi ha dificultats. Així, el delta i l'Albufera de València presenten el màxim mundial de concentració de perdigons en aiguamolls i això és causa d'intoxicació d'ocells per plom –23,5% dels individus en el cas de l'ànec collverd–. La degradació de les llacunes i la sobreexplotació també han portat la reducció de les captures de peix.

Per aprofundir en la protecció del delta el pla destaca la necessitat de realitzar estudis i adoptar mesures que tinguin en compte tant la problemàtica socioeconòmica com ecològica del tot el territori. Una de les queixes de l'estudi és la divisió de competències entre moltes administracions, fet que implica una actuació descoordinada i, sovint, amb objectius contradictoris. La integració de tots els elements –naturals i socioeconòmics– amb la base del desenvolupament sostenible permetria de protegir aquesta zona d'alt valor natural, tot conservant les activitats que permeten a la població del Delta de mantenir-hi la seva presència.

**Xavier Duran**

**Imatge d'un ullal (petit llac d'aigua dolça) del Delta de l'Ebre. Entre altres mesures, el Pla Delta XXI proposa que es recuperi una part del cabal sòlid del riu i que es distribueixi per la plana deltaica a partir de la xarxa de regatge, a banda d'afavorir l'agricultura ecològica i el turisme "verd".**